

LÓRANT

CIMBORA

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓDALLA-
MOK EGYETLEN MAGYARNYELVŰ
KÉPES HETI GYERMEKLAPJA

FŐSZERKESZTŐ:

Benedek Elek

5. évf.
34. SZ. 1926.
VIII. 22

A ZIVATAR.

— St. O. Iosif költeménye. —

Magyarba átüllette: Dr. SZEREMLEY AKOS.

Május, szép május . . . kék az ég!
És hívogat a hegy s a rét
Ag, bimbó és virág . . .
Kalapomra ki tűzte fel,
Elmondani, hogy szűk e hely
S künn tágasb a világ?

Hű pajtikám, ő is ma lám
Milyen merőn figyel reám,
Mind menne, nészogat:
Sarokba tedd a könyveket,
Nincs mindig május, észbe vedd,
Ne tétovázz sokat!

És ketten így a kert alatt,
Már a falu is elmarad,
Hajrá, a hegyre fel!
. . . Bodri itt és Bodri ott,
Szűköl-szökell, ugrik, forog
Nem bír jó kedvivel.

Riadt pinyökét hajkurász,
Csahol neki s a néma ház,
Az erdő, ráfelel.
Ki vetne most ügyet reá,
Hogy az ég felhőt vont alá
És a vihar közel?

Tenyérnyi kék, de jmar elég
Szétverni a kárpitszegélyt
S az erdő oly vidém . . .
Minden csillog, ragyog, nevet
És elvonult a fergeteg
Tajtétkzó paripán.

(Fogarasz.)

Egy ág alig hogy megmozog
Aztán süvölt rá száz torok,
Az ég komor s sötét:
Tört ág, levél, mind fennlebeg,
És zúg, jajjog a rengeteg,
Hogy sírni kezdenék.

Föl és alá ömlik, zuhog,
Dagadt vizár itt közbefog
És nincs kint sehol.
Egy villám . . . ah, remeg szívem,
Mint ha rám törne hirtelen
Ezer rém és pokol.

— Ah, térdre, térdre . . . yáva nép!
És mennydörög és zeng az ég,
A villám fényt hasít.
„Miatyánk!” . . . ajkam szót rebeg,
És még az eb, ő is remeg,
Velem imádkozik.

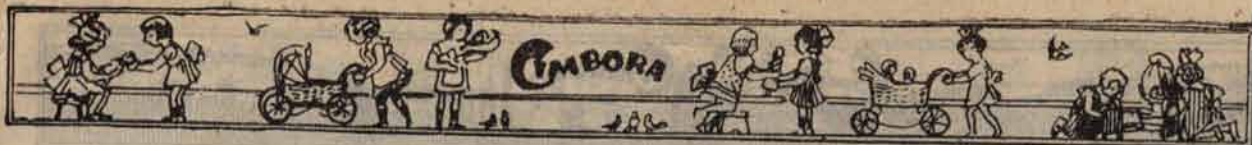
Alázkodva közelbe lép
S mig rajtam tartja hű szemét,
Egyszer csak — mily csoda:
Mialatt így imádkozánk,
Derűsen néz ismét reánk
A mennybolt távolsa.

Helikoni ünnepek egykor és most.

Írta: SZENTIMREI JENŐ.

Ezekben a nyári napokban sok szó esett újságok hasábjain, társaságokban s bizonyára családi tüzhelyeknél is a marosvécsi Helikonról. Hallhattátok, olvashattátok, hogy az ifju Kemény János báró találkozóra hívta fejedelmi őseitől öröklött marosvécsi várába Erdély szép-iróit és hogy július 15.-től 18.-ig sok szép tervet, nemzetünk jövőjét tápláló gondolatot vitattak meg az összegyűlt írók a marosvécsi park tölgyei alatt. Ha nem tudnátok, tudjátok meg azt is, hogy ezekről a napokról a szeretet és hála legforróbb megnyilatkozását küldötték el a fiatalabb írók a ti Elek nagyapótoknak, aki személy-

szerint ugyan nem lehetett jelen, de ott volt minden munkája, tette, tanácsa azokban a kezdő eredményekben, melyek fundamentumai voltak a vécsi megbeszéléseknek. Ő volt az egyetlen a Budapestre származó erdélyi írók közül, aki világlátás idején tudatára ébredt ama szent kötelességének, hogy a magára maradt Erdélyben most nagyobb szükség van a magyar tehetségre, tapasztalatra és munkára, mint odaát, a bihar-püspökii határon túl. Ő volt az egyetlen, aki példát adni, buzdítani, serkenteni, irányt mutatni eljött közzénk és ezt soha sem fogja elfelejteni neki sem Erdély magyar népe, sem az írók, akik az ő

erős szárnyai alatt teheték meg első, tapogatózó lépéseiket. Ezért szállott egyedül a kisbancni hajlék felé a hála, szeretet és köszönet szava Marosycséről és szállani fog mindig, mindenünnen, ahol az erdélyi kultura munkásai összegyűlnek, tanuságot tenni jövőndépitő szent akaratuk mellett.

I. A KESZTHELYI HELIKON

Ha már annyi szó esett mindfelé a vécsi Helikonról, emlékezzünk meg annak példamutató oszról, a keszthelyi Helikonról is.

1790-ben halt meg II. József, közönséges néven a „kalapos király”, aki tizesztendő uralkodása alatt Magyarországot szöröstől-böröstől beakarta olvasztani Ausztria testébe. Az egész országban a német nyelvet tette kötelező hivatalos nyelvvé és minden eszközzel a magyarság elnémetesítésére törekedett. Élete végén, halálos betegen, belátta azonban a „kalapos király”, hogy németesítő törekvései céljukat tévesztették, mert egy nemzetet nemhogy máról holnapra, de évszázadok alatt sem lehet rendeletekkel kivetköztetni a maga ősi jelleméből, nyelvéből, szokásaiból. Halálos ágyán egy tollvonással előförtte valamennyi németesítő rendelkezését és visszaadta a magyaroknak ősi nyelvüket s meghagyta öccsének, II. Lipótnak, hogy feltétlenül koronáztassa meg magát és becsülje meg a magyar nemzet minden szokását és törvényes jogait.

Nagy fellélegzéssel fogadta Magyarország a kalapos király utolsó rendelkezéseit. Nyomban koronázó országgyűlést hívtak össze Budára, amelynek feladata volt minden vonalon megerősíteni a nemzeti önérzetet. Egész költőnemzedék támadt fel a kényszerű hallgatásból, akik újra magyar nyelven, kettőzött hévvel dalolták a nemzeti újjászületés énekeit. Rendre megszólaltak Virág Benedek, Baróti-Szabó Dávid, Ányos Pál, Kisfaludy Sándor, Kazinczy Ferenc, Révai Miklós, Kis János, Pálóczi-Horvát Ádám és röviddel utánuk Berzsenyi Dániel harsogta el ódját a Magyarokhoz.

KI VOLT FESTETICH GYÖRGY?

Az 1790—91. évi koronázó országgyűlésen találkozunk először Festetich György gróf nevével. Akkor még katona volt, akárcsak később a nagy Széchenyi, s mint a báró Gralven huszárezred alezredese, az ezredben szolgáló magyar főtisztek nevében beadvánnyal fordult az országgyűléshez. Az volt a beadvány tar-

talma, hogy ezentul a magyar ezredeket Magyarországon helyezték el s magyar tisztek vezetése alatt, magyar vezényszóval neveljék őket a katonai szolgálatra.

Merész kérés volt ez, annyira még sem ment a bécsi udvar engedékenysége és belátása. Festetich György grófnak a beadvány miatt, 36 éves korában nyugdíjba kellett mennie, de éppen nyugdíjazása vált kimondhatatlan hasznára nemzetének.

Keszthelyi birtokára vonult vissza a nemes gróf, amelyen már atyja, Festetich Pál, mintagazdaságnak vetette meg alapjait. Hatalmas gyümölcsösöt létesített és nagykiterjedésű eperfaültetvényt, hogy azon a vidéken a selyemhernyó-tenyésztést meghonosítsa. Ennek az előrelátásnak köszönhető, hogy ma is azon a vidéken, Sárváron van Magyarország legnagyobb selyemfonó gyára. Am a kulturáról sem feledkezett meg Festetich Pál. Keszthelyen algimnáziumot alapított.

1796-ban teljesen kegyvesztetté lett Festetich az udvarnál. Zalamegye közgyűlésén tiltakozott a hadbaparancsolt nemesi felkelés ellen. Azzal érvelt, hogy Magyarországnak nincs elintézni valója nagy Napoleonnal, csak Ausztriának. Ő pedig osztrák érdekek védelmére nem áldoz egy csöpp magyar vért sem.

Nagy lett a felzudulás erre a bécsi udvarnál. Megfosztották kamarásságától és eltiltották attól is, hogy a bécsi udvari ünnepeken részt vegyen. György gróf erre egy földművesiskola, a keszthelyi Georgikon, alapításával válaszolt s csak annál nagyobb barátja lett a tudatlanságában elmaradt magyar népnek és a koldus kisnemeseknek. Maga is írt szakkönyveket az okoszerű földművelésről és mintagazdasága messze földön nagy hirre főtt szert.

Öt évig tartott haragot az udvar, de a gróf nemes munkálkodását látva ő kezdte a békülést. 1801-ben József nádor törte meg a jeget, megjelent Keszthelyen s ezüstözött ekével vont diszarázdával maga avatta fel a keszthelyi Georgikont, mely addigra állatorvosi iskolával is bővült. Mellé zeneiskolát is alapított a gróf, amelynek növendékei dalokkal üdvözölték a béke angyalát megjelent nádorispánt. Ezen az ünnepségen a zeneiskola és Horváth János keszthelyi plebánus dalaiból „Buzakalász koszorú” címen egy kötetrevalót gyűjtöttek össze és ezek a versek adták a keszthelyi Helikon első gondolatát.

AZ ELSŐ HELIKONI ÜNNEP

Abban az időben, a múlt század első éveiben nem volt még vasút. A nemzeti művelődés előharcosai, a költők, szerteszéjjel laktak az országban. Kazinczy a zemplénmegyei Széplomról levelekkel tartotta velük az összeköttetést és hosszadalmas, gyorskoesinjáró levelezést és került egy-egy irodalmi mű megjelentetése. Berzsenyinek 1808-ban összeállított első könyve öt évig vándorolt például az országban, míg végre Budán megjelenhetett. Egy utazás Pestre, ahol négy-öt íróval mégis lehetett találkozni, heteket vett igénybe és sokszor évekbe került, amíg valaki ilyen nagy útra rászánta magát. Ezért volt nagyjelentőségű Festetics György gróf sokáig dédelgetett s végre 1817-ben kivitelre került terve az írók találkozásáról.

Az első keszthelyi Helikonról így emlékezik meg Döbrentei Gábor, az első irodalmi és tudományos folyóirat szerkesztője Erdélyben:

„Megnézé Keszthelyt Károly és János cs. kir. főherceg is, sőt még a Felső (I. Ferenc) 1817-ben maga is. Ennek születése napját ez évben, febr. 12-én nagy számmal Keszthelyre hívott vendégekkel ül meg a gróf.” Előző este a Georgikonban a tanulók ünnepeltek, de estélyük műsorán résztvett Dukai Takács Judith, az akkor Malvina néven nagyon kedvelt költőnő is. A voltaképpeni helikoni ünnep másnap délelőtt misével és „deák, német s magyar beszédek és versek szavalásával” kezdődött, ahol Ferenc király érdemeit és a Georgikon alapítóját magasztalták. A délutánt így írja le Döbrentei:

„Ebéd után a Georgikon fás kertjében 12 magyar jubászegény táncolta el dudaszó mellett az innep örömét. Azután, míg Horvát Ádám (Pálóczi) ez alkalomra írt pásztorkölteményét olvasá fel, azalatt Gyöngyösi István árnya tiszteletüül Kisfaludy Sándor és Berzsenyi Dániel madárberkenye esemetét ültetett el. Később még külön-külön Berzsenyi, Kisfaludy és Malvina egy egy hasonemétét helyezett be annak emlékeül, hogy e napon Keszthelyt ők is díszíték. György gr. akará mind ezt így.”

E nap eseményeinek leírása és az ott elhangzott beszédek, versek együtt jelentek meg a Tudományos Gyűjteményben „Keszthelyi Helikon” közös cím alatt. Innen nyerték a keszthelyi találkozók a Helikon nevet. A helikoni ünnepek ezután négy éven keresztül, egészen György gróf haláláig, minden év február 12-én megismétlőd-

tek és mindegyik találkozó egy-egy jeles író ünnepelésének, vagy emlékeztetésének volt szentelve. 1818-ban a nemrég elhalt Csokonait, 1819-ben Kis Jánost és Faludi Ferencet ünnepelték az egybegyűlt írók, nevük emlékére szintén lákat ültettek és György gróf évente kiosztásra kerülő 800 forintos alapítványt tett, (ami ma 80.000 lejjel ér fel) költők jutalmazására. Az első 800 forintból Virág Benedek és Berzsenyi Dániel 200–200-at, Dukai Takách Judith százat és Fejér György pesti egyetemi tanár háromszázat kaptak „megtisztelésül”. A negyedik helikoni ünnep már nem sikerült, György gróf súlyosan beteg lévén, már nem foglalkozhatott behatóan a rendezéssel. Ez év április havában meg is halt. A három ünnepen feljegyzés szerint ezek a költők, írók és tudósok vettek részt: Anyos Pál, Horvát Ádám, Kisfaludy Sándor, Berzsenyi, Kazinczy, Virág, Kulcsár, a Hazai Tudósítások szerkesztője, Ruszek és Horvát János kanonokok, Fejér György professzor, Kiss János és Pethe Ferenc, a Kolozsvári, később Erdélyi Híradó alapító-szerkesztője, Rumi Károly és Sztrókay Antal, a Georgikon tanárai.

E találkozások mintájára folyt le az erdélyi Marosvécsen július 15-én az első erdélyi Helikon, amelyről egy másik cikkben fogok nektek beszámolni.

(Kolozsvár.)

Iskolában.

Tanár: Ki volt Ádám hites társa?

Tanuló: Egy asszony.

Tanár: No, az bizonyos! De hogy hívták?

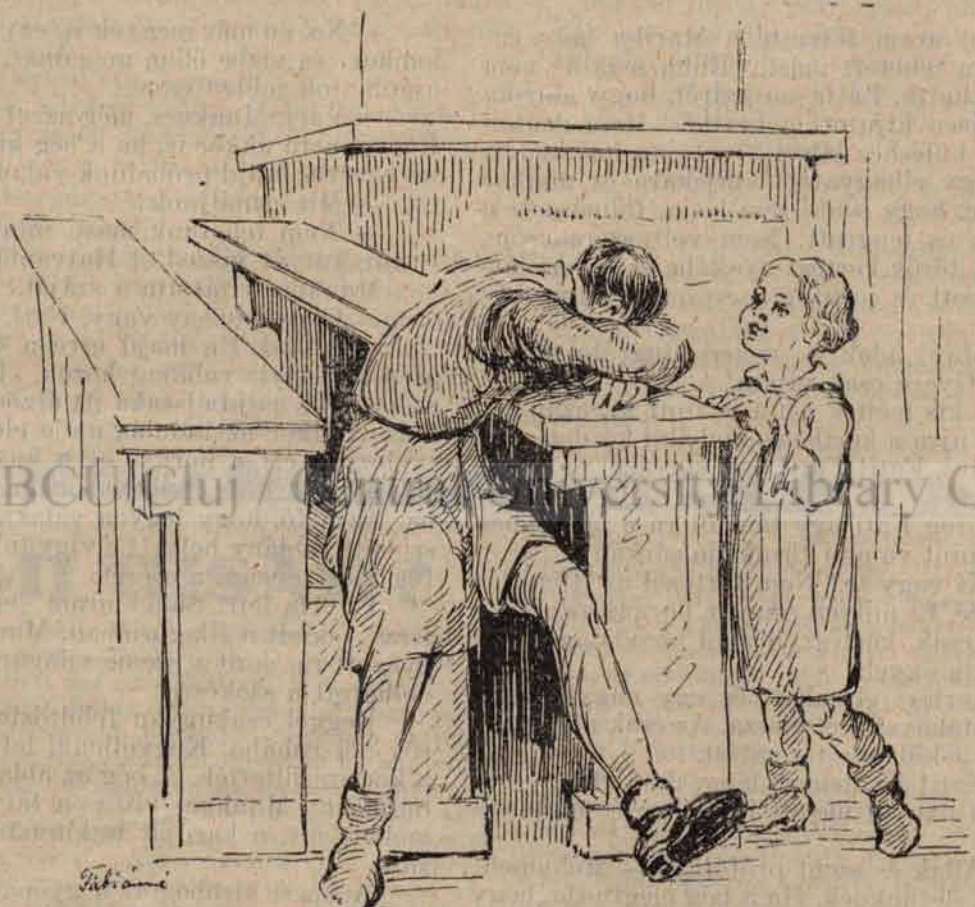
Tanuló: Ádámné.

(Karánsebes.)

Záporj László.

Az ideális fashajtó a

PURGO BAYER

Fábiánné Biczó Ilona rajza.

Jöjjön haza, édes apám!

- Jöjjön haza, édes apám! Megfőtt a főtött káposzta.
- Nem mehetek, édes fiam!
- Miért nem?
- Azért, mert a professor ur ittmarasztott papirgaluskára.
- Miért marasztotta itt?
- Mert nem tudtam a leckémet!
- Hát ez mi? — kérditek. Ez bizony egy érdekes kortörténeti adat a 16-ik század közepé-

ről. Süket Dániel kántor volt Erdőhát nevű faluban. De csak két osztályt végzett a losonczy gimnáziumban, s az öreg liszteletes azt tanácsolta, hogy kerekítse ki a tudományát egy esztendei tanulással, akkor aztán rábizza az iskolát is és ezzel nagyobb lesz a fizetése. Süket Dániel ekkor már házas ember volt, s feleségével és kis fiával beköltözött Losonczra. Itt esett vele az a furcsa eset, hogy a professor ur ott marasztotta papirgaluskára, merthogy nem tudta a leckét!

Szilasy Bálint szép históriája.

Irta: Fábian Gyula - Rajzolta: Fábiané Biczó Ilona.

Süket uram fölvette a Marika lány ruháit. Nem tehetett mást. Ruha nélkül nem mutatkozhatik. Látta messziről, hogy Marika szerenesésen kijutott a kertből. Most azután ő is meneküléshez látott. Óvatosan lopakodott a kert egy elhagyatott tájkára és amikor úgy vélte, hogy senki sem látja, fölmászott a palánkra és leugrott. Nem volt szereneséje, mert egy török kertész nyakába esett. Az lármát csapott és megfogta erősen a lányruhás alakot.

— Majd adok én neked kiugrálni a palánkon! Gyere csak vissza!

Egy kis mellék ajtót nyitott ki, azon behurcolta újra a kertbe és kiabálni kezdett.

— Hej, Fati! Fati! Így vigyázol te a rablányaidra?

Az öreg Fati úgy támadt rá a lányruhás alakra, mint valami tűzokádó sárkány.

— Ki vagy te? Nem tartozol az itteni lányok közé. És milyen esunya, horgas az orrod! Szaladj csak, kertész, hívjad az odabásit, aki az őrségre ügyel.

A kertész elszaladt és egy nagybajuszu török katonával tért vissza. Az csak nézte egy darabig a különös teremést.

— Fati! Ez nem is lány, de férfi!

Fati nagyot ugrott ijedtében és óbégatni kezdett.

— Allah és szent prófétája — Mohamed! Vége az életünknek. Ha a bég megtudja, hogy férfi járt a kertben asszonyi ruhában, mind a kettőnknek a fejét véteti. Bizony Mankues, nem adok egy oszporát sem a fejedért!

Mankues vitéz nagyot esuklott ijedtében és halálosan elsápadt.

— Mit csináljunk?

— Várj csak, majd megnézem az asszonyok házában, nem szökött-e meg valamelyik rablány!

Fati elszaladt és csakhamar az ijedtségtől reszketve tért vissza.

— Bizony nagy baj van, Mankues! A szép új rablány szökött meg, akit holnap neked kellett volna elszállítani Hatvanba Deberhán házához.

— No, én már megyek is, egyenesen a malomhoz és vízbe ölöm magamat. Neked sem ajánlhatok jobbat ennél!

— Várj, Mankues, még azzal a malommal. Ráérsz arra akkor is, ha a bég küld oda zsákba varrva. Majd próbálunk valamit.

— Mit csináljunk?

— Nem tehetünk mást, mint hogy ezt a gyaur kutyát viszed el Hatvanba.

Mankues eltátotta a száját.

— Okos asszony vagy, Fati.

— Látod. Én majd erre a gyaurra való szép asszonyi ruhákat hozok, felöltöztetjük szépen. Te majd éjszaka itt őrzöd a filagóriában. Amikor az indulás ideje elérkezik, elfátyolozzuk ezt a horgas orru kutyát, felültetjük a kocsira és elviheted magaddal Hatvanba. Az a fő, hogy legyen valaki, akit a megszökött rablány helyett elvigyünk. A bég nem fogja észrevenni a cserét.

Ugy is lett. Süket uram erősen megköftözve feküdt a filagóriában. Mankues úgy vigyázott rá, mint a szeme világára. Rá se gondolhatott a szökésre.

Reggel csakugyan felöltöztették szép török női ruhába. Kegyetlenül lefátyolozták és a kocsira ültették. A bég az ablakból nézte az indulást. Mankues vitéz a fátyolos rablány mellett ült, a kardját is kihuzta, úgy vigyázott.

A koesi kirobogott a gyöngyösi bég kastélyának az udvarából.

A szabadulás.

Pál diák mélyen meghajolt Deberhán basa előtt.

— Fényes arcu basa, legjobb vitéze a prófétának! Siliktár gyöngyösi bég ajándékkal kedveskedik. Szép rablányt küldött és pompás feccvereket.

Deberhán basa kövérkés arca elmosolyodott.

— Bocásd be a vitéz bég embereit!

Pál diák kiment és csakhamar Mankues lépett be, sugar lányalak kíséretében. Egy szolga remek fegyverek terhétől roskadozott.

Oda vitte a pompás ajándékot a basa elé, aki a földön ült egy alacsony, drága-perzsa szőnyeggel letakart vánkoson. A basa sokáig gyönyörködött a fegyverekben.

Mankues leborult a basa elé, majd fölállt és levelet nyújtott át neki. A basa odaszólt Fál deákhoz.

— Olvasd el a levelet!

— Adassék írásom Deli Deberhán basának, akinél jobb vitézt és okosabb urat nem ismerek többet a földön!

Jó egészséget az olvasónak.

Vitéz Basa!

Kérem barátságodat irántam, legkisebb szolgálóid iránt, aki csekély vigasságot akar szerezni neked küldött ajándékokkal. Tudom, hogy vitézségedhez szép fegyverek illenek. Ime, fogadd azokat kegyes szíved. Tudom, hogy szereted a szép éneket. Ime gyönyörű magyar lányt küldök neked. Szé-

pet, mint amilyenek az angyalok a próféta paradicsomában. Az alakja ékes, mint a lengő nád. Az arca színe olyan, mint a tejbe hullott rózsaszírom. A hangja szebb, mint a hül-hül madár csattogása, amikor a párjának énekel a virágzó bodza bokorban. Ha énekel, akkor elfelejti az ember, hogy a földön jár.

Kérlek fogadd kezemből kegyes szíved ajándékainat és tarts meg engem szíves emlékezetedben.

Köszönt alázasos és hűséges szolgáló
Siliktár, gyöngyösi heg.

Deli Deberhán pár aranyat dobott Mankuesnak és intett, hogy elmehet. El is párolgott a vitéz, úgy, mintha soha ott nem lett volna. Leszaladt a vár lépcsőjén és a következő pillanatban a vár kapuja alatt zörgött a kocsija. Ugyanesak a lovak közé vágott az ostorral!

(Folytatása következik.)

MI UJSÁG?

A mohácsi vész négyszázéves fordulója. Négyszáz esztendővel ezelőtt vonult lefelé a Duna mellett pár ezer emberrel a magyarok ifjú királya, hogy feltartóztassa diadalutjában korának legfélelmezből hódítóját, Szolimán szultánt. A királyi sereg utközben felszedte a nagyurak kisebb-nagyobb csapatait és bizakodva nyomult előre. Csak kevesen voltak a táborban, akik képzeletükben már maguk előtt látták azt az óriási sirt, mely magába nyeli a vitéz daliák ezreit, a ragyogó főurakat és az egyház vezető embereit. Az ifjú királylyal és a magyar daliákkal együtt temették el a régi független Magyarországot is. De Magyarország számára nem a mohácsi csatáron készült a sirverem. Évtizedek óta közeledett pusztulása felé a magyar nemzet: főnemesség és a köznemesség kibékíthetetlen küzdelemben állott egymással, alattuk volt a jobbágyság elnyomott tömege, mely izzó gyűlölettel tekintett uraira. A felbomlás állapotában volt az ország, a társadalmi rétegek vad harca vitte az örvény felé, a török csak a végesapást mérte a bomladozó birodalomra.

Nemzetek sorsa nem a csatáron dől el. A várnai és rigómezei vereségek csaknem annyira kerültek, mint a mohácsi csatavesztés; a tatárjárás sokkal nagyobb veszteséget jelentett; egy-egy török betörés alkalmával több magyar veszett el, vagy került rabszolgapiacra, de Mo-

hács után a bomladozó birodalom szervezetének nem volt ereje, hogy kiheverje a csapást, beforrja a kapott súlyos sebeket. Az egymással marakodó pártok, a királyi hatalom elsorvasztása, az elnyomott jobbágyság féktelen gyűlölete a vezető osztályok ellen, egy másik tömegsír felé vitték volna a nemzetet, ha Mohácsnál sikerült volna feltartóztatni a nagy török hódítót.

A magyarság Mohács mezejével kapcsolja össze függetlenségének, régi hatalmának összeomlását. Borongó fájdalommal ülte meg a nagy nemzeti szerencsétlenség négyszázéves fordulóját. Talán levonja belőle a tanulságot is, hiszen a veszteségekből többet lehet okulni, mint a diadalokból. A mohácsi vész pedig szinte kiáltó bizonyíték arra, hogy minden nemzetnek el kell vesztie akkor, ha a benne levő erők egymás ellen fordulnak és egymást lekötik. Nagy sikert, tartós eredményt csak az az ország tudott felmutatni, amelynek a különböző felekezetekben, fajokban, társadalmi osztályokban levő erői összehasonlódnak és a politikai nemzet, vagy az egész emberiség érdekében munkálnak.

A mohácsi vész egy nagy örvénytölcsér, amely mindenünket elnyelte, külső gyűrűi azonban évtizedekkel ezelőtt megragadták már a nemzetet. Az örvény tölcsérébe került nemzetet segíteni már nem lehetett, az ország vezetőinek az a feladata, hogy az örvény külső gyűrűinek sódrásából kimentessék hazájukat.

(Budapest.)

L. N.

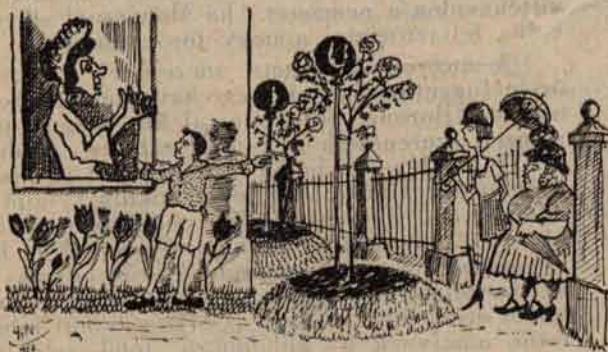

Stánci néni vendégei.

(Öcsike levele.)

Édes nagyapóka lelkem, nem várhatok addig, amíg lemegyünk Kisbaconba, mert az idén későn jutunk le. Nagyapóka tudja, miért. Szegény apámnak be kell fejeznie a Világirodalmi Lexikont, mely egy nagy kötetre volt tervezve s két nagy kötet lett belőle. Ebben a könyvben — négy szemközt legyen mondva — nincs örömem, mégpedig két okból: a Rózsadombon kell töltenem a nyári vakáció egyik felét — ez az egyik; amint nagyapó is tudja, már sok verset irtam, sőt újságot is szerkeszték és még „sötébb” a világbékeegyesületet is megalapítottam a budapesti VIII. kerületi gimnázium első osztályában, s apus mégsem vette be Lexikonjába az én életem s társadalmi és irodalmi működésem történetét, — ez a másik.

Egyébként még eddig elég kellemesen telt a Rózsadombon is a vakáció, mindössze egyszer zavartak meg pihenőmben Stánczli-Cenci néni vendégei, névszerint Cucika néni és egyetlen leánya, Cicike, Cucika néni, mint hamarosan megtudtam, osztálytársa volt Stánczli-Czenczi néninek, de idáig az én ottlétemben egyetlen egyszer sem mutatta magát. Máig is csodálom, hogy dombra, mert tetszik tudni, drága nagyapókám,

Cucika néni oly kurta-vastag nő, hogy bátran lehetne mutogatni, különösen, ha melléje állítanák Cici két is, a lelkös-lelköm gyöngyvirágot, aki épp oly hosszú és vékony, amilyen kurta-vastag a mamája. Amikor Stánczli-Czenczi néni majd elájult rémületében. Kezét imára kulcsolta s úgy könyörgött nekem, hogy termeljek ki valami nadselü gondolatot, de gyorsan, szabadítsam meg ettől a kurta-vastag szörnyetegtől, aki egy-

maga felfal egy kuglófot, megesszik egy lál tejfölt, két-három rántott csirke meg se kottyan neki, — s ha mindezt s még ezenfelül mindenféle nyaláncságot elő nem teremt, végig pletykázza egész Budapestet, Ujpestet, Rákospalotát, Cinkotát, hogy nincs zsugoribb teremtés Stánczli-Czenczi néninél kerek e földön.

— Csak bizza rám, mondtam én s már meg is volt a nadselü gondolatom. Nem dicsekedem vele, mert nem kellett megerőltetnem a buksimat: a véletlen szállította készen a nadselü gondola-

tot: abban a pillanatban, amikor beléptek a kapun, tévedt a tekintetem a tulipán ágyra, ott is egy szép piros tulipánra, amelybe éppen akkor bujt be egy szorgalmas méhecske, hogy mézet gyűjtsön s egyben példát adjon az önzetlen munkára. Mialatt Stánczli-Czenczi és Cucika néni össze-vissza ölelték, csókolták egymást, Cici két vettem gondozásba, s mindjárt tanácsoltam neki, hogy be ne menjen a házba, sokkal kellemesebb a kertben és ha megengedi, kísérni fogom őt Stánczli-Czenczi néni fái, bokrai és virágai közt, „nem mint az árny az utazót, csak jó időben.”

— Ó, de kedves fiatalember maga, udvarolt vissza Cicike, aztán hamiskásan, megfenyegetett füszálvékony mutató ujjaeskájával — pedig úgy tudom, hogy maga nagy huncefut ám!

— Én és huncefut? kérdeztem meglepődve. Ki mondta ezt magának, drága Cicike?

— Kell is ezt mondani! Azt hiszi, nem olvastam könyvekben és újságokban a maga nadselü gondolatait?

— Igazán?

— Olvastam bizony, de remélem — s ismét megfenyegetett mutatóujjacsájával — nem fog engem megréfolni.

— Ó, ó, Cicike, drága, mit gondol rólam? méltatlankodtam én rettentően. Magát megréfolni!

— Ó, ó, de kedves! meregette a szemét Cicike, én meg hirtelen leszakítottam azt a tulipánt, amelyikben a szorgalmas méhecske lakmározott s mély meghajlással átnyújtottam Cicikének, mondván: Drága Cicike, fogadja e szerény virágot hódolatom jeléül!

— Ó, ó, de kedves! Maga egy angyal, Őcsike! áradozott Cicike, s fitos orrával beleszagolt a tulipánba.

— Szagold csak, szagold, mondtam én magamban, s vártam, mikor hagyja félbe a szorgalmas méhecske a mézgyűjtést s üdvözli Cicike fitoskáját; Isten hozott, fitoska!

Hát, mondhatom, nagyapóka lelkem, hogy bolond nagy szerencsém volt. Nem kellett sokáig várakoznom, egyszerre csak kibujt a méhecske s egyenesen rászállt a Cicike fitoskájára.

— Züm, züm, zümögött a méhecske, ó de jó itt megpihenni, züm, züm, züm! Viszont Cicike éppenséggel nem örvendett a méhecske látogatásának, hozzálegyintett s mondanom se kell tán, hogy a méhecske mivel válaszolt erre. Azzal válaszolt, hogy fulánkját a Cicike fitoskájába eresztette.

Szörnyű sikoltás tört ki Cicike eperajkán, s természetesen, a sikoltásra Cucika néni magánkívül gurult le a verandáról, de mire Cicikéig

gurult, már egy kis labdácska ékeskedett Cicike fitoskájának a hegyén!

— Juj, juj, jaj, ja, jujugattott, jajgatott Cicike, aztán egyszerre csak nekem támadt:

— Maga... maga... maga... juj, kikapárom a szemét!

— De Cicike, drága, mit vétettem én magának?

— Maga... maga... bühühü! tudta, hogy méh van a tulipánban!

— Één!? ártatlankodtam.

Persze, hogy tudta! Bizonyosan tudta! rikácsolt Cucika néni s bösz haraggal távozott — uzsonna nélkül.

Amikor már jó messzire voltak, Stánczli-Czenczi néni keblére ölelt, s megígérte, hogy másnap reggelre lesz friss kuglóf, délre paprikás csirke, délután habos kávé — s mindez a jó azért, nagyapóka lelkem, hogy kifüstöltem Cucika néni s a drágám, lelkös-lelköm gyöngyvirágom Cicikét.

(Kisbacon.)

A másolat hiteleül:
ELEK NAGYAPÓ

Felhívás a szülőkhöz!

Az erdélyi lapok kiadóhivatalait a papír és a lap előállításához szükséges anyagok drágulása, valamint a nyomdaipari munkabérek emelkedése már jó idő előtt arra készítette, hogy lapjaik árát kivétel nélkül emeljék. Mi, bár a drágulás következményeit teljes mértékben viselniünk kellett, továbbra is lehetővé akartuk tenni a kisebb anyagi lehetőségekkel rendelkező gyermekek számára is lapunk olvasását és a lap árának emelésétől eltekintettünk. A mai nehéz viszonyok mellett magunkra vettük továbbra is a lap régi áron való előállításának feladatát, de ezt csak az esetben tehetjük, ha kulturális munkánk teljesítésében lapunk előfizetői, illetve azok szülei segítségünkre vannak.

Sajnálattal kell megállapítanunk azonban, hogy a szülők részéről nem találkozunk kellő megértéssel és többszöri kérésünk, sürgetésünk dacára nagyszámú előfizetőnk nem egyenlített ki az előfizetési díjakat.

Méltóztassanak belátni, hogy a lap előállítása nekünk hetenkint nagy összegbe: papírba, munkabérbe, bélyegköltségbe kerül, melyeket készpénzben fizetünk és a kiadásokra csak az előfizetési díjakon keresztül nyerünk fedezetet.

Nagyon kérjük tehát mindazokat, akik a Cimbora előfizetési díjával hátralékban vannak, HALADÉKTALANUL egyenlítsék ki azokat, mert ellenesetben kénytelenünk leszünk a lap küldését címükre beszüntetni és a hátralékos előfizetési díj erejéig ellenük a peres eljárást megindítani.

Az előfizetési díjak a következő címre fizetendők be:

Belföldön: A Cimbora kiadóhivatala címére Satu-Mare, str. Mircea cel Mare 5.

Csehszlovákiában: A Szlovák Általános Hitelbank fiókjához, Kosice, a Cimbora ott vezetett számlája javára.

Magyarországon: A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank központjánál, Budapest, Bróczkó Gyula, Satu-Mare, számlája javára.

Elek nagyapó üzeni:

— Leitner Veronka, Lugos. Ha imádkoztál vizsgád sikereért, Isten még is hallgatta az imádságot, mert jeles a bizonyítványod. Remélem, most már szorgalmasabban írsz megint és beszámolsz a nyári vakációról is. Csudálom, hogy nem találsz beszámolóval való Lugoson. Hiszen látom, hogy nem töltöd az időt hiába, nemcsak élvezed a vakációt, de kézimunkálsz, zongorázol, segítesz a konyhában, barátinóddal sétálsz. Ebből a

kevésből is kitelnék egy beszámoló. Hátha még ellátogatnál Erdély egyik legjelesebb költőjéhez, Szombati Szabó Istvánhoz, aki Lugoson református pap! Van neki egy kedves kis fia és leánykája, a fiúnak Csaba, a leánykának Enikő a neve. Ott aztán megtudnád, hogy Csabának az Erdélyi Irodalmi Társaság a keresztapja s hogy nagyapó képviselte a Társaságot a keresztelón. Lugoson szerkesztik a „Magyar Kisebbség” e folyóiratot, mely igen komolyan foglalkozik az erdélyi magyarság dolgaival, s amelybe édesapád is szokott írni. Látod, látod, Lugoson is van írni való, csak körül kell nézni, s ahogy én téged ismerlek, találnál te írnivalót, még akkor is, ha ki sem mozdulnál Déváról, hisz Déva is egyike az érdekesebb erdélyi városoknak. Azt bizony eltaláltad, hogy nagyapóra is ráférne, ha két-három hétig pihenne, de nekem minden héten újságot kell csinálnom, s ebben a munkában nincs helyettesítőm. Az Én könyvtáram-ból eddig három füzet jelent meg. Magam sem tudom, miért nem jelentek meg a további füzetek, mert én idáig már tíz füzetet állítottam össze. Ősike, amint láthattad, nyáron szorgalmasan termeli a „nadselü” gondolatokat. Cavallér Jankó azonban nem unokám. — Pakot Lacika, Kolozsvár. Örömmel látom leveledből, hogy egészéged helyreállott, a vizsgád pedig jeles eredménnyel végződött. Örvendek annak is, hogy ezután még sokkal szebben igyekezel írni, mint eddig. Az előfizetés nem rám tartozik, de mindenesetre jól teszed, ha pontosan beküldöd az előfizetést, mert bizony az nem elég, hogy sok olvasója van a Cimborának, de kívánatos, hogy pontosan is fizessenek a megrendelők, mert a kiadó rengeteg pénzt fizet ki a papírgyárnak, a nyomdának, a postának stb. Abban bizonyos vagyok, hogy te a jövő évben is jól fogsz tanulni s megfogod érdemelni, hogy szüleid elengedjenek Háromszékvármegyébe, Komollóra, a nagyszülőkhöz, mert régi tapasztalat, hogy sehol sem telik olyan jól a vakáció, mint a nagyszülőknél. A kiadóbacsi pótolja a 10.-ik számot. — Benedek Edit, Körtvélyfája. Azzal kezdted a leveledet, hogy gondolatban először is megcsókolsz a nyert könyvért. Szerettem volna, ha azt is megírod, hogy elolvastad-e és tetszett-e a könyv? Képzem, milyen kellemesen telik neked, a bukaresti leánykának. Körtvélyfáján a vakációd, ahol sokat játszol és szaladgálsz nővéred két kis babájával, Micuval és Mancival. Hát csak gyűjtsd az erőt a jövő iskolai évre, hogy oly fényesen sikerüljön, mint az elmúlt év, amikor németből, románból, franciából, kézimunkából s mindenből az első jutalmat kaptad. Azt igen helyesen teszed, ha a játék mellett gyakorlod magadat a magyar nyelven, amiben szerinted is nagy segítségre van a Cimbora olvasása és a nagyapóval való levelezés, mert szüleid rendszeresen utánad küldik Bukarest-

ról a Cimborát. Irántam való nagy szeretetre vall, hogy nővéreddel könnyezve olvastátok, mint ünnepeltök nagyapót a székelyudvarhelyi unokák. — **Tibor István, Nagyvárad.** Megfejtés mellett levelet is várok tőled, hadd ismerkedjünk meg közelebből. — **Markovits Edit és Dusi, Vulkán.** Ha valamelyik leveledre választ nem kaptál, ez azt jelenti, hogy a levél elveszett. Örvendek, hogy már jobban vagy s ezután megint szorgalmasan írsz. Remélem, mire ezt az üzenetet olvasod, a jó multkoriban küldött leveled, amely megnyerte a „szép levél” osztályzatot, megjelent. **Király Lili és évi, Kolozsvár.** El kell ismernem, hogy ti a legszorgalmasabb rejtvénymegfejtők közé tartoztok, de szeretném már azt is elismerni, hogy levelet is szorgalmasan írtok. — **Ifj Szakács István, Szalárd, Biharmegye.** Viragrajzokkal ékesített leveledben elgyönyörködtem, persze még nagyobb lett volna a gyönyörűségem, ha nemcsak megfejtés, de egyéb is lett volna a leveledben. — **Zsembera Nándor, Margit és Rudolf.** Megfeledeztetek arról, hogy hol kelt a leveletek, jó lesz hát, ha egyenesen a kiadóhatalnak írtok Szatmárra s nemcsak az utcát és házszámot, de a helységet is megírjátok, ahová ezután az újságot küldeni kell. A képrejtvények jól vannak megszerkesztve, de sokszorosításra nem alkalmasak, a keresztrejtvényben pedig egy foglalkozás is. — **Szöke Jóska, Kászón, Csikmegye.** Hogy mikor jár le az előfizetésed, arról majd a kiadóbácsi értesít, mert az előfizetőik dolga nem rám tartozik. — **Benk Lajos, Szászváros.** Ha nem esalódom, most találkozom először a neveddel. Nemcsak megfejtést, hanem levelet is várok tőled. — **Szmuk Dóra, Máramarossziget.** Azt kívánod nagyapónak, hogy annyi névnapot érjen, ahány virág van azon a képen, amely levelezőlapodon látható. Tulságosan sokat kívánsz, mert ha annyi évet élnek, ahány virág van azon a képen, Mathuzsálem is kisfiu lenne mellettem, már pedig ez egy kissé sok volna a jóból. Természetesen jólesik a kívánságod, mert látszik, hogy szeretsz. — **Benkő Lajos.** Te is megfeledeztél arról, hogy hol kelt a leveled. Következő alkalommal pótolod ezt a mulasztást s a megfejtés mellett írjál levelet is. — **Katona Ilonka, Nagyenyed.** Éppenséggel nem haragszom azért, mert nem tudtad idejében beküldeni az előfizetést. Ez különben is nem reám, hanem a kiadóbácsira tartozik. Nagyanyódnak a keresztneve Mária. — **Göger Lajos.** Fudom ugyan, hol lakol, de nem írom a helységet a neved után, mert rá akarlak szoktatni téged is, hogy a levélírásnak igen fontos szabálya, hol és mikor kelt a levél. A kiadóbácsi pótolja a 25. és 26. ik számot. — **Láng Endre, Zilah.** Bizony, rég nem írtál, s most is csak röviden és gyorsan. A levelezőlapodat félretettem. — **Mester Sándor, Szatmár.** Mivel a református gimnázium első osztályát sikeresen végez-

ted, szüleid megengedték, hogy az általad festett kép árából a Cimborára előfizess. Ha már pénzt is kaptál festményedért, bátrau résztvehetsz a rajzpályázatban. Azt én nem kötöttem ki, hogy csak tusrajzzal lehet pályázni, tehát vízfestéssel is pályázhatsz. Szeretettel várom további leveleidet. — **Szöke Juci, Brassó.** Visszajöttél Kászónból s Piri hugod ment oda. Sok szép tájat láttál, ki is rándultál a Fehérkőre, lesz hát, amiről beszámolj majd. — **Tima Endre és Ilonka, Zilah.** Nem írtál husvét óta, de szípen pótolod a kényeszerű mulasztást. Oly szépen és oly helyesen írsz, hogy nem csudálhám, ha nem a második, de legalább is a hatodik osztályt végeztél volna. Négy jutalmat kaptál az évvázron: mértani rajzból 100, rajzból 50, szépirásból 20 leut s magaviseletért egy könyvet. Három fiut készítesz elő a pótvizsgára, s ezért havi 300 leut kapsz. Üres óráidban uszodában jársz, játszol a kis hugoddal, vagy olvasol. Valóban, te szépen osztod be az idődet, s képzelem, hogy szüleidnek nagy benned az örömiük. Legyen az ezután is. Rejtvényeid jók, s a kiadóbácsi pótolja a mult évi 51. számot, az újságot pedig ezután kettőtök nevére (str. Érvilor 58.) fogja küldeni. Számontartom, hogy ezután két hetenként írsz levelet. — **Hermann Lili és Tibor, Kolozsvár.** Ha nektek öröm, hogy minden leveletekre válaszolok, nekem is öröm, ha szorgalmasan írnak unokáim. Tibornak, akit még eddig nem tudtál rábírní arra, hogy levelet írjon, hátrafordítom a sarkát, amint legközelebb Kolozsvárra megyek. Ha betegség után írtad is e levelet, én minden tekintetben meg vagyok elégedve vele, mert jó részletesen és helyesen írsz. A Cimborának valamelyik mult évi számában külön cikkben magyaráztam meg a számrejtvény megfejtésének a módját. Ha megvan neked a mult évfolyam, keresd meg a cikket, ha ninc, megtanít rá valamelyik kolozsvári unokám, vagy egyszer majd megint megmagyarázom. Itt az üzenetekben igen nagy helyet foglalna el. A testvéreid bemutatásának igen örültem, mert látom, hogy Olga és Zoltán komoly munkát végeznek, te meg Tibor szép eredményel végeztétek az iskolai évet. Anyukádnak talmácsold viszontüdvözléteket. — **Paki Ernő, Petrozsény.** Szinte tiszta tízes volt a bizonyítványod, s csak amiatt nem volt, mert még nem tudsz jól románul. Hiszen, majd megtanulsz: van rá idő, ha most még a polgáriba. Örvendek, hogy nemcsak neked, bátyádnak is tetszik a Cimbora. A kiadóbácsi pótolja a 18., 21. és 24. számot

A lánchid alatt.

Tanár: Mit képzelsz a lánchid alatt?
Mérnökjelölt: Vizet.

ben másik mozdonyt akasztottak s kiéserélték a megsérült kocsikat.

— Kedves Barlanghy ur, most igazán szerencsénk volt a szerencsétlenségben! — szölt Szemes doktor. — Ha a vonatunkat ez a kis baleset nem éri, ütöhetnök botl Sakál ur meg a pénzünk nyomát.

A haszontalan bizonyosan az állatkertben látta már kegyelmedet az édesapjával, azért találta ki ezt a mesét.

— Igaz, hagyta rá Balambér. — De most csakugyan nem tudom, kinek lehet hinni? Miért tesz engem mindenki bolonddá?

Szemes doktor résztvevően nézett a bánatos turistára.

— Azért lelke, mert nagyon hiszékeny. Nem szabad az első jött-ment idegen szavát szentírásnak venni.

— Sokszor megfogadtam, hogy nem teszem, mégis mindig elfelejtem! Nini, már indulunk tovább!

Ezt már vígan kiáltotta Balambér és kitekintett az ablakon.

— Ugyan hol járhatunk? A nagy herec-hureában eszembe sem jutott megkérdezni.

— Veronában vagyunk, — szölt Szemes doktor.

— Veronában? — ellenkezett Balambér. — De itt az van kiírva, hogy Maccaroni!

Az állomás épületén csakugyan függött egy nagy tábla; óriási fekete betűkkel volt rá írva: Maccaroni. Egy nagy fésztagyár hirdeti ily módon a makkaróni nevű szárazléstát.

— Mégis Veronában vagyunk. Balambér barátom! — nevetett a doktor. — Csak nem gondolta talán, hogy makkaróniba kerültünk?

Balambér elszégyelte magát, mert ő bizony azt hitte, hogy a makkarónik városába futott vele a vonat.

— Látja azt a karesu toronyt, Balambér ur? mondta Szemes doktor és kimutatott az ablakon, a város felé.

— Az a híres veronai székesegyház harangtornya. Alig van olasz város, amelyiknek ne volna egy-egy remek temploma vagy palotája. Gazdag, művelt nép lakott itt már a régi időkben is.

— Nem esodálom, gyönyörű vidék ez! — vélte Balambér.

Valóban, nem mindennapi élvezet volt az, a továbbtűnő vidéket szemlélni a vonat ablakából. Ha jobbra tekintett Balambér, óriási, égbenyuló havasok ködlöt-

tek a távolban; ha balra nézett, jól művelt, viruló síkság tárult eléje. Végtelen szőlőskertek, rizs- és gabonaföldek közöttük gyümölcsfák roskadoztak a bőséges áldás terhe alatt.

Balambér mégis a messze hegyeket nézte szívesebben. Egyszer aztán felsóhajtott:

— Hej, de jó lenne megint ott mászkálni a sziklák között!

— Estére már közöttük leszünk! vigasztalta Szemes doktor. — Keresztül kapaszkodik velünk a vonat azon a hatalmas hegységen. Tudja-e, Barlanghy ur, mi a neve ennek a hegységnek?

Dehogy tudta Balambér doktor, dehogy! Ezt nem tanulta a boes-iskolába, Dütóhas sem tanította meg rá.

— Ezek az Alpok, — magyarázta tudós kísérfője. — A leghosszabb, legmagasabb hegység a mi világ részünkön. Körülveszik Olaszország északi peremét, lenyulnak egészen a tenger partjáig. Bizony, jó lenne egyszer egy kis kirándulást tenni közöttük!

Dél felé járt az idő, Balambér megunt a doktor magyarázatait. Kijelentette, hogy nagyon éhes, menjenek ebédelni.

Az étkező kocsiban díszes társaság ült az asztalok mellett. Volt ott mindenféle nácio: angolok, franciák, svédek, norvégok, németek, spanyolok, de két sárgaképu kínai is. Össze-vissza beszéd hangzott, de hirtelen mindenki elnémult, mert felesendült egy vidám induló. Katona-zenekar játszott valahol, de Balambér nem bírt rájönni, hogy hol: Kereste az asztalok alatt, a kocsitetején, benyitott a konyhába, kitekintett az ablakon, mind hiába.

Végre is megkérdezte a doktort: — Hová bujt az az ördögös banda? Hol játszanak?

— Hol ám! Milánóban! — felelt a doktor. — Milánóban? — hüledezett Balambér. Hiszen oda majd csak délután érkezünk!

— Ugy van, de a drótnélküli telefon már elibünk hozta a katonazenét.

Balambér elvörösödött a drótnélküli telefon hallatára. Azt hitte, a doktor csufolódik vele. Pedig most csakugyan a drótnélküli telefon szórakoztatta az utasokat. A levegő villamossága viszi láthatatlan szárnyakon a hangokat a messze városból a robogó vonat fel-

fogó készülékéhez. Csodás, nagyszerű találmány ez, aki nem hallott még róla, bátran boszorkánynak vélheti!

A vidám induló után más darabok következtek. Csörgött a kés, villa, kanál a tányérokon, ettek-ittak az utasok, a távol katonák kezében pedig a cintányér esörgött, a dob pörgött, harsogott a trombita, sikoltozott a klárinét.

Amikor a pecsenyét kinálgatták a pincérek, magyar nóta harsant fel a telefonból.

„Rózsabokorban jöttem a világra,

Nem nevelt az édes anyám hiába!” — játszotta a messze városban a zenekar.

— Hah-tyuhaj, sárga recece! — sikkantott egyet a közelben Balambér.

Püff! Leejtették a tálat a pincérek! Topp! Talpra ugrott az előkelő társaság, angolok, franciák, svédok, németek, de még a két sárgaképű, mosolygó kínai is.

— Mi az! Egzengés! Összeütközés!

Nem, nem, csak jó kedve szottyant a feketeképű turistának. Hej, jó torka van ezeknek a magyaroknak!

Csóválták a fejüket az utasok, bámulták a jókedvű magyar urat, de Szemes doktor megkérte, hogy ne énekeljen többet, mert az étkezőkocsiban nem szoktak kurjongatni.

— Kár, nagy kár! — mondta Balambér. — Ilyen szép nótát játszanak a fülemben, oszt még csak nem is énekelnek!

Nem is bírta sokáig megállani ének nélkül. Szerencsére, akkor már visszatértek a kocsijukba, s ott csak ketteeskén voltak a doktorral. Milánóban állt meg a vonat; Szemes Tóbiás megemlítette, hogy a németek Májlánd-nak nevezik ezt a várost.

— Arról tudok én egy szép nótát! — jutott Balambér eszébe:

„Nagyabonyban csak két torony látszik

De Májlándban harminckettő látszik.

Inkább nézném az abonyi kettőt,

Mint Májlándban azt a harminckettőt.”

Busongó, hazavágyódó dallama van ennek a nótának. Szemes Tóbiás egészen elérzékenyült tőle.

— Magyar bakák énekelték ezt valamikor, Balambér uram! Azokban a szomorú időkben, amikor az oszt-rákok egyformán zsarnokoskodtak Olaszországban meg Magyarországon. Magyar katonákkal rakták meg

volt ordítás, sírás, üvöltés, recsegés-ropogás minden felé!

Mi történt!

Sem több, sem kevesebb, mint hogy a gyorsvonat beleszaladt egy tehervonatba.

Szerencsére, már lassította futását, mert állomáshoz közeledett. Így nem esett nagyobb baj az idegesség-nél: mindössze a tehervonat utolsó kocsijai törtek izéporrá, a gyorsvonatnak pedig a mozdonya sebesült meg. Balambér is hanyatvágódott, de menten talpra ugrott és sietett az ajtó felé, ahonnan kétségbeesett jajgatás hallatszott. Sakál ur ott esüggött a lépcsőn. Epen leakart ugrani, de az ajtó becsapódott s odacsippte őket me hosszú kabátját.

Balambér óvatosan kinyitotta az ajtót és megragadta a kabátját. Mekkora volt a meglepetés, amikor a kabát alatt egy nagy, lompos fark akadt a mancsába.

— Mi a csoda, há! araszodna! farka is van! Talán bizony róka uraságod! — Kérdezte a megszeppent, szűkülő tolvajt és barátságosan esatogtatta a fogait.

— Szamárság! — siralkodott Sakál ur. — Mondtam már, hogy Sakál vagyok, nem róka! Nem vette eddig észre!

— Nem biz én — dühöngte az urfi. — Azt hittem, ember! — De azt észrevettem, hogy sakálságod hátán van a zsákom, kezében a táskám. Fogadni mernék, hogy a pénzemet meg a zsebemben találom. Gyerünk csak a rendőrhöz!

Szemes doktor is előkerült, vitték Sakál urat nagy diadallal a rendőr szobába. Persze, hogy a zsebében lapult Balambér eldrótnékülizett pénze.

— Budapestről szökött meg ez az ur, az állatkertből, — mondta a rendőrtisztviselő. — Már táviratoztak onnan, hogy kerítsük kézre, ha erre szöknék. Köszönjük az urak szivességét, holnap visszaszállítjuk Sakál komát budapesti ketrecébe.

— Szívesen tettük! — válaszolt Szemes doktor.

— Ojjé, de milyen szívesen! tódította Balambér. Hát, kedves Sakál ur, nem jön velünk Torinóba, drótnékülit hallgatni?

Sakál ur eltakarta az arcát szégyenletében és egy szót sem felelt.

Balambérék visszaültek a vonatra, amely elé köz-

rek Szemes doktortól kölesön. Nem tudja uraságod hová ment a doktor?

— Az étkezőben lesz bizonyára! Tessék csak felöltözni és utána menni!

Balambér magára rángatta a ruháit és sietett az étkező kocsiba. Még mosdani, fésülködni is elfelejtett. Meg is rémültek az utasok a torzonborz, feketeképi turistától. Szemes doktor rosszalóan csóválta a fejét.

— Barlanghy ur, talán nem is fésülködött? — kérdezte esendesen.

— Nem biz' én, — lihegett az urfi. — Most beszéltem az apámmal, elkérte a pénzemet, el is küldtem neki mind. Legyen olyan jó, doktor ur, kölesönözzön annyit, amivel hazajutok!

Most beszélt az apjával! Elküldte a pénzt! Hol beszélt? Hová küldte a pénzt? Szemes doktor csak bámult és egy szót sem értett az egészből.

— Önt alkalmasint újra becsapták, kedves Barlanghy ur! Hol beszélt az apjával, hová küldte a pénzt?

Balambér elmondta, mit beszélt apja a drótnélküli telefonon.

— Szerencsétlen ember! — ugrott fel Szemes doktor. — Hát persze, hogy becsapták! Sakál ur azóta bizonyosan zsebreavágta a pénzt! Siessünk, talán még megéshetjük!

Futottak vissza a fiúkéjükbe, hát bizony Sakál urnak hiült helye volt, de Balambér szép uj böröndje, hátizsákja is eltűnt.

— Megszökött az ipse! Beesapott, megint beesapott! — óbégatott kétségbeesetten az ifjú.

Szemes doktor a folyósó végére futott.

— Ott van, most ugrik le! Fogják meg!

Sakál ur, hátán a hátizsákkal, kezében az uj börönddel, a nyitott ajtóban állott.

— Jó mulatást, Balambér fiam! — Kacagott vissza jókedvűen. — Köszönöm a pénzt! Használd máskor is, egészséggel a drótnélküli telefont!

Avval eltűnt, leugrott a robogó vonatról.

A robogó vonatról? Bizony, már nem robogott a vonat és Sakál ur sem ugorhatott le. Olyan dörrenés hangzott hirtelen, mintha ég-föld akarna összedölni. Az ablakok esőrömpölve hullottak ki kereteik közül, ajtók csapódtak, pogygyászok zuhantak az utasok fejére. Akik álltak, hanyatvágódtak, rápotyantak a többiekre;

az olasz várakat így kerültek szegény magyar fiúk Milánóba. Szép város Milánó, gyönyörű székesegyháza a legdiszesebb templom a világon, de, hej, a magyar fiúk mégis hazavágytak.

— Brum-brum, én is hazamennék a világ végéről is! Nines erdő, olyan árnyasan zizegő, nines méz, olyan édesen eszeppenő, medve, olyan rangosan cammogó, sehol másutt, mint szép Magyarországon!

Milánóban egy csinos kis fiú szállt abba a szakaszba, ahol Barlanghyék ültek. Balambér esodálkozott rajta, hogy senki sem kíséri, mégsem téved el. Szemes doktor beszédbe ereszkedett a kisfiúval, aki bátran, okosan felelgetett a doktor ur kérdéseire. Amikor megtudta, hogy utitársai magyarok, azt mondotta:

— Édes apám sokat mesélt a magyarokról. Az én apukám katona volt a világháboruban; de a magyarokat soha sem bírták legyőzni!

Szemes doktor magyarul tolmácsolta Balambérnak, mit mondott a kis fiú, aki most azt kérdezte:

— A fekete bácsi nem volt háboruban?

A doktor ur ezt is lefordította.

— Háboruban! De mennyire voltam! — kiáltott az urfi. — Még meg is sebesültem, ide nézzen, né!

Avval lerántotta nagy hirtelen kurtaszárú kis bakancsát a jobb lábáról és odanyujtotta tányertalpát a kis fiú ölébe.

— Itt ment a golyó, itt jött ki!

Hanem a kis fiú úgy megijedt a hosszú körmű bácsitól, hogy kiszaladt a kocsiból, nem is mert többet visszajönni, akárhogy esalogatta a doktor. Persze, Balambér megint kapott egy kis dorgálást a neveltlenségéért. Fogadkozott is szegény, hogy most már tudja mi illik, mi nem.

Egészen bealkonyult. Az egyik állomáson ezt kiáltotta a kalauz:

Torino!

— Fogadjunk, hogy nem tudja uraságod, miért nevezetes ez a város nekünk magyaroknak! — szólt ehhez Szemes.

— Ne fogadjunk, mert csakugyan nem tudom! — szegyenkezett a hős elefántlovag.

— Fogadjunk, hogy amit most kérdek, azt már tudni fogja uraságod. — Tudja-e, ki volt Kossuth Lajos?

Balambér megemelte a kalapját.

— Áldott legyen haló porában is! Hogyne tudnám, hiszen magyar erdőben, magyar levegőn nőttem fel.

— Hát Kossuth Lajos sokáig élt itt Torinóban. Itt is halt meg, innen vitték haza a holttestét, hogy magyar földben pihenhessen.

Az ifju ur meghatottan nézett ki az ablakon a fényben úszó városra.

— Kár, hogy nem láthatok belőle semmit, — gondolta.

— Most már nekivágunk a hegynek, — folytatta a beszélgetést Szemes Tóbiás. — Még az éjszaka áthaladunk azon a hosszú-hosszu alaguton, amely Olaszországból Franciaországba vezet. Majd háromnegyed óra hosszat fut benne a vonat. Mire megvirrad, már Franciaországban járunk.

A magas hegyesuesok egyre közeledtek, amint tovarobogott a vonat. Egy ideig még piroslott rajtuk a lenyugvó nap utolsó mosolya, de azután kihunytt ez a fényesség is. Szemes doktor és Balambér korán vaosráztak s vacsora után csakhamar lefeküdtek. A kényelmes ágyban még sokáig mesélt a tudós doktor a másik doktornak, akinek a tudománya, sajnos, nagyon nagyon kevéssé volt. Beszélt az ősember lakásáról, küzdelmes életéről, a barlangokról, s Balambér nagy figyelemmel halgatta. Egyszer aztán a vonatkerekek álmosító kattogását elnémította egy ezerszer erősebb hang. Szemes doktor abbahagyta a mesélést és letekintett utitársa ágyába. Bizony álomba ringatták az ősembermesék a szerénytudományu doktort, a hős kecskevadászt és elefántlovagot. Jayában horkolt, amikor a vonat hangos füttyöléssel befutott a Cenis-hegy alatt futó hosszú alagutba.

Ez ugyan rövid éjszaka volt! Balambér arra ébredt, hogy fázik. Nem is nagyon csodálkozott rajta, hiszen ősre jár az idő s magas hegyek között robot vele a vonat. Majd nem fázom mindjárt, ha felöltözöm! — gondolta magában és felült, széttekintett. Ohó! Egyszerre kerekre nyílt a szeme, pedig meg sem dörzsölte. Hová lett alóla az ingó-ringó, puhapelyhes ágy? Hová tűntek a ruhái?

Ritkás erdő susogott körülötte, ott feküdt egy nagy fa lábánál a fűvön. Hideg szél lengedezett az erdő felől, jó lett volna belebujni a csinos bőrnadrágba, felhuzni

— Ez a drótnélküli telefon. Valaki beszélni akar uraságoddal!

— Ne mondja! — bámult Balambér. — Ugyan ki?

— Mindjárt megtudjuk. Kiáltson csak bele ebbe a tölesérbe: itt vagyok, ki hívott?

Egy kis vasdarab állt ki a fülke falából, Sakál ur azt nevezte „tölesér”-nek.

Balambér belebömbölt:

— Itt vagyok, ki hívott!

— Jaj, fiam, meg sem ismered a hangomat? Én beszélek, Barlanghy Adám édesapád!

— Ejnye, de megváltozott az öreg ur hangja! — morgott az urfi. — Egészen olyan, mint Sakál uré!

— Hja, ez a nagy távolság miatt van! — nevetett a háta mellett Sakál ur. — Tessék csak megkérdegni, mit kíván kérem tiszteletreméltó atyja ura!

— Mit kíván kivélned! — bömbölte hűségesen Balambér.

— Jaj fiacskám, itt vagyok Budapesten. Kirabellak, leégett a házunk, odaveszett minden! Nines egy árva ezres a zsebemben! Ha nem küldesz azonnal, éln halok!

Balambér majd leszedült ijedtében. Ilyen nagy esapás, ilyen szörnyű szerénység! Szegény jó apja!

— Küldök rögvést, magam is megyek azonnal vissza!

— Jaj, addig én meghalok, — nyögött az öreg. — Beteg vagyok, sürgősen kell a pénz! Küld drótnélküli telefonon!

— Lehet azt? — fordult az urfi esodálkozva Sakál ur felé.

— Pénzt küldeni drót nélkül? — felelté készségesen az utitárs. — Hogyne. Kérem! A levegő elviszi a pénzt is! Tessék csak idedugni a tölesér mellé! Ugy, ugy!

Balambér bedugta a pénzt, azután beleordított a „tölesér”-be:

— Elküldtem, édes apám! Várja meg, mindjárt odaér. Holnap estére én is otthon leszek!

— Isten veled, fiam, köszönöm, hogy megsegítettél! — felelt a hang.

— Szegény Barlanghy ur — szólt résztvevően Sakál ur. — Maradt még valamelyes pénze!

— Mind oda adtam, válaszolt Balambér. Majd ké-